

Μελέτη για τη
Γυναικεία Επιχειρηματικότητα
από την ICAP CRIF

Γυναικεία Επιχειρηματικότητα

Εισαγωγή

Η γυναικεία επιχειρηματικότητα συμβάλλει καθοριστικά στην παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη και σε βάθος χρόνου έχει επιτύχει αξιόλογη πρόοδο.

Σε αρκετές χώρες σε όλο τον κόσμο, κυβερνήσεις, κρατικοί φορείς και σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ίδιες οι επιχειρήσεις, στηρίζουν έμπρακτα τη γυναικεία επιχειρηματικότητα υλοποιώντας προγράμματα ένταξης, ανάπτυξης και επιδότησης. Όμως, παρά τις όποιες προσπάθειες γίνονται για την ενίσχυση κυρίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες στην Ευρώπη, οι ρυθμοί ανάπτυξης παραμένουν ακόμα σε αρκετά χαμηλά επίπεδα.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία διεθνούς έρευνας¹ που πραγματοποιήθηκε το 2021, επί συνόλου 47 οικονομιών παγκοσμίως, σε μόλις τέσσερις εξ αυτών (Καζακστάν, Ισπανία, Δομινικανή Δημοκρατία και Μαρόκο), τα ποσοστά των γυναικών που ιδρύουν και διοικούν μια νέα επιχείρηση ξεπερνούν τα αντίστοιχα των ανδρών. Από την άλλη μεριά, σε πέντε οικονομίες από το συνολικό δείγμα, υπάρχουν δύο ή και περισσότεροι άνδρες που ιδρύουν και διευθύνουν μια νέα επιχείρηση για κάθε γυναίκα που κάνει το ίδιο (Ιαπωνία, Αίγυπτος, Τουρκία, Νορβηγία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα).

Η συλλογική συμμετοχή στην επιχειρηματικότητα έχει ύψιστη σημασία για κάθε οικονομία καθώς, ο αποκλεισμός μίας κοινωνικής ομάδας δύναται να περιορίσει τη δημιουργία εργασίας και πηγής εισοδήματος, την καινοτομία, την παροχή νέων προϊόντων και υπηρεσιών και γενικότερα, όλα τα πλεονεκτήματα που φέρουν οι νέες επιχειρήσεις στην κοινωνία ως σύνολο.

Έρευνες καταδεικνύουν ότι οι κοινωνικοί και θεσμικοί παράγοντες που επικρατούν σε κάθε χώρα καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικό-

Σταματίνα Παντελαίου
Director
Economic Research
& Sectorial Studies
ICAP CRIF A.E.

Αναστασία Κυριακίδη
Consultant
Economic Research
& Sectorial Studies
ICAP CRIF A.E.

τητας. Οι θρησκευτικοί κανόνες, οι οικογενειακοί περιορισμοί, η μη ισοδυναμία σε νομικά δικαιώματα και η μη ελευθερία της γυναίκας να ταξιδεύει και να εργάζεται, είναι ορισμένοι εκ των παραγόντων που εμποδίζουν την ανέλιξη της γυναίκας στον επιχειρηματικό κόσμο σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η γυναικεία επιχειρηματικότητα αποτελεί πηγή οικονομικής ανάπτυξης και συμβάλλει αξιόλογα στην κοινωνική συνοχή. Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο, η διαρκής εκπαίδευση και η κατάρτιση των γυναικών επιχειρηματιών, μπορούν να βελτιώσουν καθοριστικά τον επιχειρηματικό κόσμο και συνεπώς, είναι σημαντικό να υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω αύξησης.

Βεβαίως, παρά την εξέλιξη που έχει συντελεστεί σε βάθος χρόνου, οι αρμόδιοι φορείς θα πρέπει να εξακολουθούν να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, να στηρίζουν και να βοηθούν έμπρακτα τις γυναίκες ώστε να στρέφονται προς το «επιχειρείν».

Γυναίκες Επικεφαλής Επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Στην ακόλουθη ενότητα παρουσιάζονται, συγκεντρωτικά, ορισμένα βασικά διαρθρωτικά στοιχεία και οικονομικά μεγέθη για τις τρεις παρακάτω κατηγορίες εταιρειών:

Α. Σύνολο Εταιρειών: Αφορά **43.193** επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν αντληθεί από τη βάση δεδομένων της ICAP CRIF. Οι εν λόγω εταιρείες προέρχονται από όλους τους κλάδους της ελληνικής οικονομίας και έχουν διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία για τη χρήση 2020. Επισημαίνεται ότι, για ένα μέρος των εταιρειών αυτών, και πιο συγκεκριμένα για το 10,2% (4.410 επιχειρήσεις) υπάρχουν διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία και για τη χρήση 2021 μέχρι την περίοδο σύνταξης της παρούσης ανάλυσης.

Β. Εταιρείες που Διοικούνται από Γυναίκες: Στο προαναφερθέν σύνολο (43.193 εταιρείες), συμπεριλαμβάνονται **11.002** επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες (Διευθύνουσα Σύμβουλος, ή Διαχειρίστρια).

Γ. Top 500 LWiB: Αφορά τις **500** μεγαλύτερες εταιρείες με βάση το συνολικό κύκλο εργασιών τους την περίοδο 2020 - 2021², οι οποίες διοικούνται από Γυναίκες και παρουσιάζονται αναλυτικά στην παρούσα έκδοση. Οι εν λόγω επιχειρήσεις προέκυψαν από το δείγμα των (ανωτέρω) 11.002 εταιρειών.

¹ Global Entrepreneurship Monitor (Global Report) 2021/2022 - Opportunity Amid Disruption

² Έχει ληφθεί υπόψη ο κύκλος εργασιών των εταιρειών για το έτος 2020, ενώ για όσες υπήρχαν οικονομικά στοιχεία και για το 2021 έχει υπολογιστεί ο κύκλος εργασιών του συγκεκριμένου έτους.

Διαρθρωτικά Στοιχεία Εταιρειών

Στους πίνακες 1 έως 5, παρουσιάζεται η κατανομή των προαναφερόμενων ομάδων εταιρειών, σύμφωνα με: i) τον κύκλο εργασιών, ii) τον αριθμό απασχολούμενου προσωπικού, iii) τη νομική μορφή των εταιρειών, iv) το γεωγραφικό διαμέρισμα στο οποίο εδρεύουν και v) τον κλάδο δραστηριότητάς τους.

Το 2022, επί συνόλου 43.193 επιχειρήσεων της έρευνας, ποσοστό **25,5%** εξ αυτών διευθύνονται από γυναίκες-**ανώτατα στελέχη** (11.002 εταιρείες). Το τρέχον έτος, το ποσοστό διεύθυνσης της γυναικείας επιχειρηματικότητας εμφανίζεται οριακά μειωμένο κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες, συγκριτικά με την προηγούμενη αντίστοιχη έρευνα του 2021, έπειτα από επτά συναπτά έτη θετικών μεταβολών (2021:25,8%, 2020:25,1%, 2019:24,9%, 2018:24,2%, 2017:23,6%, 2016:21,1%, 2015:19,6%). Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα στοιχεία και παρά την οριακή μείωση του τρέχοντος έτους, διαπιστώνεται διαχρονική διεύρυνση της διεύθυνσης των γυναικών σε υψηλόβαθμες θέσεις του ελληνικού εταιρικού τομέα με το ποσοστό συμμετοχής τους να εμφανίζεται ενισχυμένο κατά 6 περίπου ποσοστιαίες μονάδες την περίοδο 2015-2022.

Το **μεγαλύτερο ποσοστό** των εταιρειών που διοικούνται από γυναίκες εντοπίζεται στις **πολύ μικρού** και **μικρού μεγέθους** επιχειρήσεις, σύμφωνα με την επίσημη κατηγοριοποίηση που ακολουθείται στην Ε.Ε. Πιο συγκεκριμένα, από το σύνολο των εταιρειών που διοικούνται από γυναίκες, το **υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής** εντοπίζεται στις επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο από €2 εκατ. (27,0%) και με αριθμό απασχολούμενου προσωπικού μικρότερο των 10 ατόμων (26,3%).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι, καθώς αυξάνεται το μέγεθος των εταιρειών (βάσει ετήσιου κύκλου εργασιών και αριθμού απασχολούμενων), το ποσοστό συμμετοχής εκείνων που διοικούνται από γυναίκες στο αντίστοιχο σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος, βαινει

Πίνακας 1 Κατανομή εταιρειών βάσει συνολικού κύκλου εργασιών * (2020-2021)

Κύκλος Εργασιών	Αριθμός Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες	Αριθμός Συνόλου Εταιρειών	Συμμετοχή (%) Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες στο Σύνολο	Αριθμός Εταιρειών Top 500LWiB
< €2 εκατ. (Micro)	9.584	35.503	27,0	
€2εκ.-€10 εκ. (Small)	1.114	5.682	19,6	213
€10 εκ.-€50 εκ. (Medium)	249	1.584	15,7	232
> €50 εκ. (Large)	55	424	13,0	55
Σύνολο	11.002	43.193	25,5	500

Πίνακας 2 Κατανομή εταιρειών βάσει απασχολούμενου προσωπικού (2020-2021)

Αριθμός Προσωπικού	Αριθμός Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες	Αριθμός Συνόλου Εταιρειών	Συμμετοχή (%) Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες στο Σύνολο	Αριθμός Εταιρειών Top 500LWiB
1-9 (Micro)	3.187	12.115	26,3	34
10-49 (Small)	2.041	8.944	22,8	197
50-249 (Medium)	363	2.100	17,3	215
>250 (Large)	52	396	13,1	49
Μ.Δ.	5.359	19.638	27,3	5
Σύνολο	11.002	43.193	25,5	500

Πίνακας 3 Κατανομή εταιρειών βάσει νομικής μορφής (2020-2021)

Νομική Μορφή	Αριθμός Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες	Αριθμός Συνόλου Εταιρειών	Συμμετοχή (%) Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες στο Σύνολο	Αριθμός Εταιρειών Top 500LWiB
Ανώνυμη Εταιρεία	4.824	21.664	22,3	413
Ιδ. Κεφαλαιουχική Ετ.	2.728	9.078	30,1	-
Μονοπρόσωπη Ι.Κ.Ε.	1.307	4.794	27,3	-
Ε.Π.Ε	1.218	4.036	30,2	53
Μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε.	839	3.313	25,3	34
Ομόρρυθμη Εταιρεία	52	163	31,9	-
Ετερόρρυθμη Εταιρεία	32	130	24,6	-
Λοιπές Εταιρείες	2	15	13,3	-
Σύνολο	11.002	43.193	25,5	500

Πίνακας 4 Κατανομή εταιρειών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα (2020-2021)

Γεωγραφικό Διαμέρισμα	Αριθμός Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες	Αριθμός Συνόλου Εταιρειών	Συμμετοχή (%) Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες στο Σύνολο	Αριθμός Εταιρειών Top 500LWiB
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	6.422	25.527	25,2	336
Μακεδονία	1.881	7.109	26,5	90
Κρήτη	674	2.515	26,8	20
Νησιά Αιγαίου	592	2.217	26,7	5
Πελοπόννησος	468	2.011	23,3	25
Θεσσαλία	391	1.574	24,8	12
Νησιά Ιονίου	296	1.021	29,0	5
Ήπειρος	158	686	23,0	4
Θράκη	120	533	22,5	3
Σύνολο	11.002	43.193	25,5	500

Πίνακας 5 Κατανομή εταιρειών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (2020-2021)

Κλάδος	Αριθμός Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες	Αριθμός Συνόλου Εταιρειών	Συμμετοχή (%) Εταιρειών Διοικούμενων από Γυναίκες στο Σύνολο	Αριθμός Εταιρειών Top 500LWiB
Βιομηχανία	1.567	6.795	23,1	156
Εμπόριο	2.888	11.100	26,0	226
Χρηματοπιστωτικός Τομ.	119	682	17,4	3
Λοιπές Υπηρεσίες	4.867	19.546	24,9	104
Τουρισμός	1.561	5.070	30,8	11
Σύνολο	11.002	43.193	25,5	500

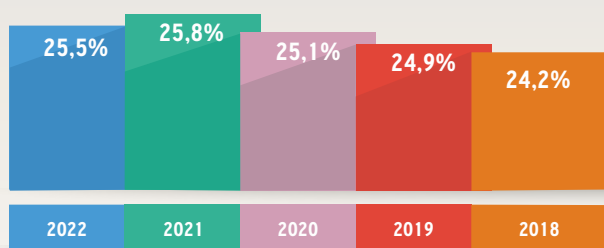
* Έχει υπολογιστεί ο κύκλος εργασιών του 2020, ενώ για όσες εταιρείες υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία και για το 2021 έχει ληφθεί υπόψη ο κύκλος εργασιών τους για το συγκεκριμένο έτος.

ΜΔ: Μη Διαθέσιμα Στοιχεία

Πηγή: ICAP CRIF Database

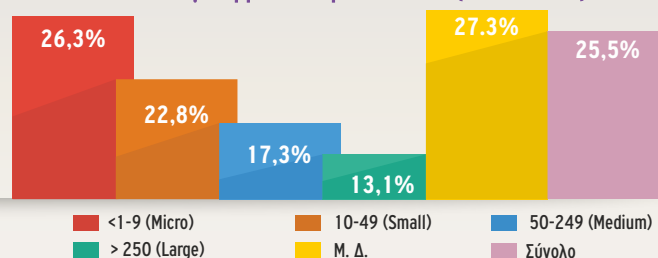
Διάγραμμα 1

Διεύθυνση της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας (%) στο Σύνολο των Εταιρειών (2018-2022)

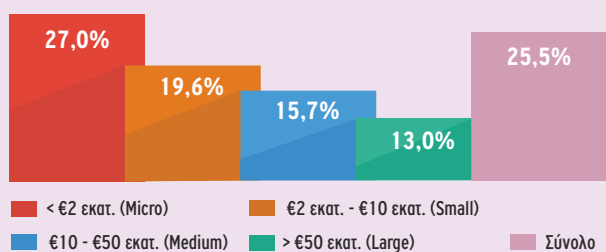

Διάγραμμα 2

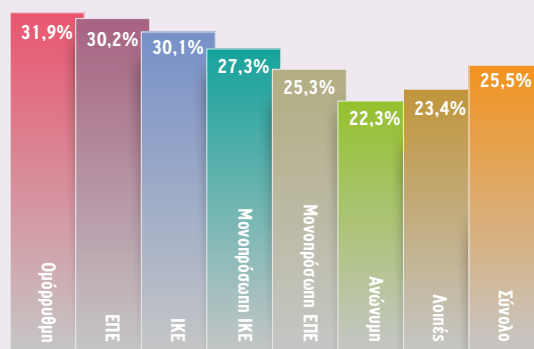
Συμμετοχή (%) Εταιρειών/Women στο Σύνολο Μεγέθη βάσει Προσωπικού (2020-2021)

Διάγραμμα 3
Συμμετοχή (%) Εταιρειών/Women στο Σύνολο
Μεγέθη βάσει Κύκλου Εργασιών (2020-2021)

Διάγραμμα 4
Συμμετοχή (%) Εταιρειών / Women στο Σύνολο,
ανά νομική μορφή (2020-2021)

μειούμενο (πίνακες 1 και 2).

Παρατηρώντας τις «**Top 500**» επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες ως ανώτατα στελέχη, διαπιστώνεται ότι ποσοστό **46,4%** εξ αυτών αφορά εταιρείες με κύκλο εργασιών από **€10 εκ.** έως **€50 εκ.** Ακολουθεί η κατηγορία επιχειρήσεων με πωλήσεις μεταξύ €2 εκ. και €10 εκ. αποσπώντας μερίδιο 42,6%.

Συμπερασματικά, λαμβάνοντας υπόψη τα ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα, διαπιστώνεται ότι η συντριπτική πλειονότητα (89,0%) των μεγαλύτερων εταιρειών που διευθύνονται από γυναίκες - ανώτατα στελέχη θεωρείται **μικρομεσαίου μεγέθους**.

Όσον αφορά τη **νομική μορφή** με την οποία λειτουργούν οι εταιρείες, παρατηρείται ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής των επιχειρήσεων που διευθύνονται από γυναίκες, στο σύνολο του δείγματος, εντοπίζονται στις:

- Ομόρρυθμες Εταιρείες (31,9%)
- Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (30,2%)
- Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (30,1%)
- Μονοπρόσωπες Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (27,3%)

- Μονοπρόσωπες Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (25,3%)
- Ετερόρρυθμες Εταιρείες (24,6%)
- Ανώνυμες Εταιρείες (22,3%)

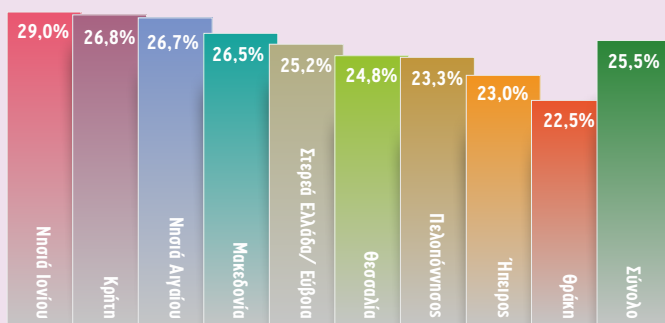
Αξίζει να επισημανθεί ότι, από τις **500 μεγαλύτερες εταιρείες** στη χώρα μας οι οποίες διευθύνονται από γυναίκες - ανώτατα στελέχη, ποσοστό **82,6%** αυτών λειτουργούν ως **Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Ε.)**.

Εξετάζοντας τη **γεωγραφική κατανομή** των επιχειρήσεων, παρατηρείται ότι τα υψηλότερα ποσοστά διείσδυσης εταιρειών στις οποίες δραστηριοποιούνται γυναίκες σε ανώτατες θέσεις, εντοπίζονται:

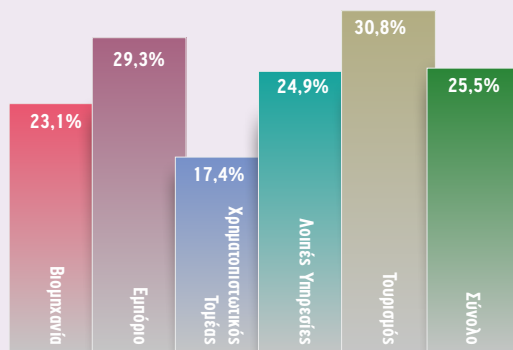
- στα Νησιά του Ιονίου (29,0%)
- στην Κρήτη (26,8%)
- στα Νησιά του Αιγαίου (26,7%)
- στη Μακεδονία (26,5%)
- στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (25,2%)

Από την άλλη μεριά, το μικρότερο ποσοστό διείσδυσης εταιρειών που διευθύνονται από γυναίκες εντοπίζεται στη **Θράκη** (22,5%).

Διάγραμμα 5
Συμμετοχή (%) Εταιρειών / Women στο Σύνολο,
ανά γεωγραφικό διαμέρισμα (2020-2021)

Διάγραμμα 6
Συμμετοχή (%) Εταιρειών / Women στο Σύνολο
ανά κλάδο δραστηριότητας (2020-2021)

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες (58,4%) έχει έδρα στο γεωγραφικό διαμέρισμα της **Στερεάς Ελλάδας και Εύβοιας**. Βεβαίως, οι περισσότερες εξ αυτών βρίσκονται στην Αττική.

Όσον αφορά τις **500 μεγαλύτερες επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες**, διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών (67,2%) βρίσκονται στην προαναφερόμενη γεωγραφική περιοχή (Στερεά Ελλάδα και Εύβοια). Έλεται, με σημαντική διαφορά, η Μακεδονία αποσπώντας μερίδιο 18,0%.

Μελετώντας την κατανομή των επιχειρήσεων βάσει του ευρύτερου κλάδου δραστηριότητάς τους (Βιομηχανία, Εμπόριο, Χρηματοπιστωτικός Τομέας, Υπηρεσίες, Τουρισμός) παρατηρείται πως το μεγαλύτερο μερίδιο εκείνων που διοικούνται από γυναίκες (ως ποσοστό συμμετοχής τους στο αντίστοιχο σύνολο) ανήκουν στον **κλάδο του Τουρισμού (30,8%)**. Έλεται ο τομέας του **Εμπορίου** με μερίδιο 26,0%. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία έτη παρατηρείται μείωση της συμμετοχής των γυναικών ως ανώτατα στελέχη στον χρηματοπιστωτικό τομέα (αντίστοιχη συμμετοχή τη διετία 2018-2019: 23,6%).

Σχετικά με το δείγμα των **500** μεγαλύτερων εταιρειών, διαπιστώνεται ότι το **45,2%** εξ αυτών δραστηριοποιείται στον κλάδο του Εμπορίου, ενώ ακολουθεί ο Βιομηχανικός τομέας με αντίστοιχο μερίδιο 31,2%. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι μόνο το 2,2% των 500 μεγαλύτερων επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες δραστηριοποιούνται στον τομέα του Τουρισμού, ποσοστό σημαντικά μειωμένο έναντι προηγούμενων ετών

Εταιρείες που εισέρχονται για πρώτη φορά στις «Top 500» εταιρείες που διευθύνονται από γυναίκες-ανώτατα στελέχη

Ιδιαίτερως ενδιαφέρουσα είναι η παρουσίαση των επιχει-

ρήσεων οι οποίες για **πρώτη φορά** από την αρχή της παρούσας έκδοσης (1η έκδοση το 2012) συγκαταλέγονται στις **Top 500** εταιρείες που διοικούνται από γυναίκες.

Ο αριθμός των **εισερχομένων** για πρώτη φορά **εταιρειών** ανέρχεται σε **74**. Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση που ακολουθείται στην Ε.Ε., η πλειοψηφία εξ αυτών αποτελούν **μικρού μεγέθους** επιχειρήσεις. Ειδικότερα, από το σύνολο των 74 εταιρειών, ποσοστό 68,9% αφορά επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών από €2 εκατ. έως €10 εκατ. και ποσοστό 39,2% απασχολούν από 10 έως 49 εργαζομένους.

Αναφορικά με τη γεωγραφική κατανομή των νεοεισερχόμενων επιχειρήσεων, ποσοστό 75,7% εξ αυτών εδρεύει στη **Στερεά Ελλάδα** και την **Εύβοια**.

Στον ευρύτερο κλάδο του **Εμπορίου** δραστηριοποιείται το 48,6% των εταιρειών και ακολουθούν οι επιχειρήσεις παροχής Υπηρεσιών με αντίστοιχο μερίδιο 32,4% επί του συνόλου των 74 νεοεισερχομένων εταιρειών. Ποσοστό 18,9% δραστηριοποιείται στον τομέα της Βιομηχανίας, ενώ καμία εκ των αναφερόμενων επιχειρήσεων δε συγκαταλέγεται στον τουριστικό κλάδο (διάγραμμα 7). Επίσης, εστιάζοντας στη **νομική μορφή** των νεοεισερχόμενων εταιρειών, η συντριπτική πλειοψηφία αυτών λειτουργούν ως **Ανώνυμες Εταιρείες** (74,3%).

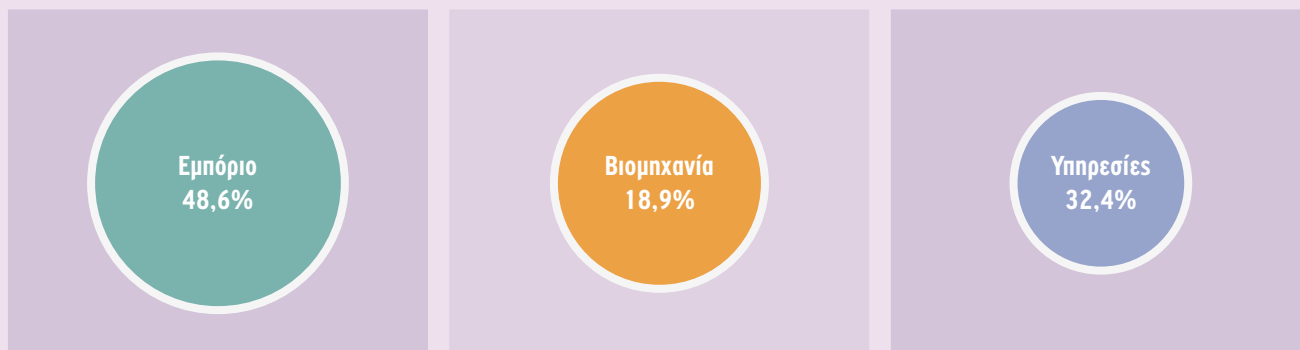
Τέλος, οι 74 εταιρείες που εισήλθαν για πρώτη φορά στις **Top 500**, καλύπτουν το **8,7%** στο συνολικό **κύκλο εργασιών** των κορυφαίων επιχειρήσεων και μόλις το **2,5%** των συνολικών καθαρών κερδών αυτών, το 2020.

Βασικά Οικονομικά Μεγέθη - Αριθμοδείκτες Εταιρειών

Ακολουθώς παρατίθενται, σε ομαδοποιημένη μορφή, ορισμένα βασικά οικονομικά μεγέθη των τριών ομάδων επιχειρήσεων που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα («Σύνολο Εταιρειών», «Εταιρείες που Διοικούνται από

Διάγραμμα 7

Εταιρείες που εισέρχονται για πρώτη φορά στις «Top 500» εταιρείες που διευθύνονται από γυναίκες-ανώτατα στελέχη, ανά κλάδο δραστηριότητας (2020-2021)

Γυναίκες» και «Top 500 LWiB»), καθώς επίσης και βασικοί χρηματοοικονομικοί δείκτες.

Το δείγμα στην παρούσα έκδοση περιλαμβάνει **43.193 εταιρείες** με διαθέσιμα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία για τη διετία 2019-2020. Από το σύνολο αυτό, οι **11.002 επιχειρήσεις διοικούνται από γυναίκες – ανώτατα στελέχη (25,5%)**.

Το εν λόγω δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό, καθώς αντικατοπτρίζει τις επικρατούσες τάσεις στον εταιρικό τομέα κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Σε αυτό το σημείο, κρίνεται αναγκαίο να επισημανθεί ότι η γενικότερη **αρνητική εικόνα** που σχηματίζεται από το σύνολο των επιχειρήσεων το **2020** (έναντι του 2019), οφείλεται στην εμφάνιση της **πανδημίας Covid-19** στη χώρα μας ήδη από το Μάρτιο του 2020, στα μέτρα που ελήφθησαν από την Πολιτεία με στόχο τον περιορισμό της διασποράς της νόσου και στις επιπτώσεις αυτών στο επιχειρηματικό περιβάλλον και εν γένει στην ελληνική οικονομία.

Παρατηρώντας τα ομαδοποιημένα στοιχεία από τις οικονομικές καταστάσεις των τριών προαναφερθέντων ομάδων εταιρειών, προκύπτουν τα εξής, ενδιαφέροντα συμπεράσματα:

- Η ομάδα των εταιρειών που διευθύνονται από γυναίκες παρουσίασε πτώση στις **συνολικές πωλήσεις** (κύκλος εργασιών) κατά **9,8%** το **2020** έναντι του 2019, ενώ το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος παρουσίασε μεγαλύτερη μείωση (10,8%) την ίδια χρονική περίοδο. Επιπλέον, ο κύκλος εργασιών τους για το 2020 απέσπασε μερίδιο 12,8% επί των συνολικών πωλήσεων όλων των επιχειρήσεων της έρευνας.
- Ιδιαίτερος ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι οι εταιρείες που διοικούνται από γυναίκες κατόρθωσαν να περιορίσουν -ως ένα βαθμό- τις απώλειες στα **κέρδη προ φόρων** έναντι του συνόλου των επιχειρήσεων, σε ένα έτος έντονης αβεβαιότητας. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες που διοικούνται από γυναίκες ως ανώτατα στελέχη παρουσίασαν μείωση στα συνολικά κέρδη προ φόρου κατά 15,3% (2020/19), έναντι του συνολικού δείγματος εταιρειών όπου οι απώλειες ανήλθαν στο 28,4% την ίδια περίοδο.
- Ανάλογη εικόνα σχηματίζεται και στα **EBITDA**. Ειδικότερα, οι εταιρείες στις οποίες δραστηριοποι-

Πίνακας 6
Ομαδοποιημένα Οικονομικά Μεγέθη Εταιρειών - Αριθμοδείκτες (2020-2019)

Λογαριασμός/Δείκτης	Εταιρείες που διοικούνται από Γυναίκες*				Σύνολο Εταιρειών**			Top 500 LWiB		
	2020	2019	Μεταβολή 2020/19 (%)	Συμμετοχή στο σύνολο 2020 (%)	2020	2019	Μεταβολή 2020/19 (%)	2020	2019	Μεταβολή 2020/19 (%)
Κύκλος Εργασιών	18.737	20.763	-9,8	12,8	146.311	163.968	-10,8	12.595	13.268	-5,1
Κέρδη προ Φόρων	763	901	-15,3	19,3	3.961	5.536	-28,4	676	553	22,2
EBITDA	1.664	1.856	-10,3	11,8	14.068	17.147	-18,0	1.129	1.074	5,1
Σύνολο Ενεργητικού	35.555	33.623	5,7	13,2	269.668	257.421	4,8	19.265	18.516	4,0
Ίδια Κεφάλαια	14.573	14.585	-0,1	14,6	99.648	99.618	0,03	6.496	6.462	0,5
Περιθώριο Μικτού Κέρδους (%)	28,7%	29,7%	-	-	24,1%	24,2%	-	25,9%	25,7%	-
Περιθώριο Λειτουργικού Κέρδους (%)	5,0%	5,2%	-	-	3,9%	5,5%	-	5,8%	4,7%	-
Περιθώριο Καθαρού Κέρδους (%)	4,1%	4,3%	-	-	2,7%	3,4%	-	5,4%	4,2%	-
Περιθώριο EBITDA (%)	8,9%	8,9%	-	-	9,6%	10,5%	-	9,0%	8,1%	-
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (%)	5,2%	6,2%	-	-	4,0%	5,6%	-	10,4%	8,6%	-
Γενική Ρευστότητα	1,45	1,41	-	-	1,16	1,13	-	1,46	1,40	-
Σχέση Ξένων προς Ίδια Κεφάλαια (:1)	1,44	1,31	-	-	1,71	1,58	-	1,97	1,87	-

Ποσά σε εκατ. ευρώ

Πηγή: ICAP CRIF Database, Δημοσιευμένοι Ισολογισμοί

* Περιλαμβάνονται 11.002 εταιρείες

** Σύνολο Εταιρειών: 43.193 επιχειρήσεις

ούνται γυναίκες σε διοικητικές θέσεις εμφάνισαν μείωση 10,3% το 2020 σε σύγκριση με το 2019 ενώ, αναφορικά με το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος, η αντίστοιχη πτώση στα EBITDA ανήλθε σε 18% την ίδια χρονική περίοδο.

- **Θετικές μεταβολές** σημείωσαν οι εταιρείες όσον αφορά το ενεργητικό τους. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που διευθύνονται από γυναίκες παρουσίασαν άνοδο 5,7% το 2020 σε σχέση με το 2019, ενώ σε όρους συνόλου, η αντίστοιχη μεταβολή διαμορφώθηκε σε +4,8%. Τέλος, τα ίδια κεφάλαια των εταιρειών που διοικούνται από γυναίκες παρουσίασαν οριακή μείωση 0,1% (2020/19), ενώ επί συνόλου δείγματος, παρατηρήθηκε πολύ μικρή αύξηση 0,03% την ίδια περίοδο.

Οι εταιρείες «**Top 500 LWiB**» που παρουσιάζονται στην τρέχουσα ανάλυση, παρά το γεγονός ότι αριθμητικά καλύπτουν μόλις το 4,5% της ομάδας των 11.002 εταιρειών (που διευθύνονται από γυναίκες), οι πωλήσεις τους αντιπροσωπεύουν το 67,2% επί του συνολικού κύκλου εργασιών αυτών και αντίστοιχα, τα κέρδη τους αποσπούν το 88,5% των συνολικών κερδών όλων των επιχειρήσεων που διευθύνονται από γυναίκες.

Συγκρίνοντας τους βασικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες των επιχειρήσεων στις οποίες δραστηριοποιούνται γυναίκες στις ανώτερες θέσεις, έναντι του συνόλου των

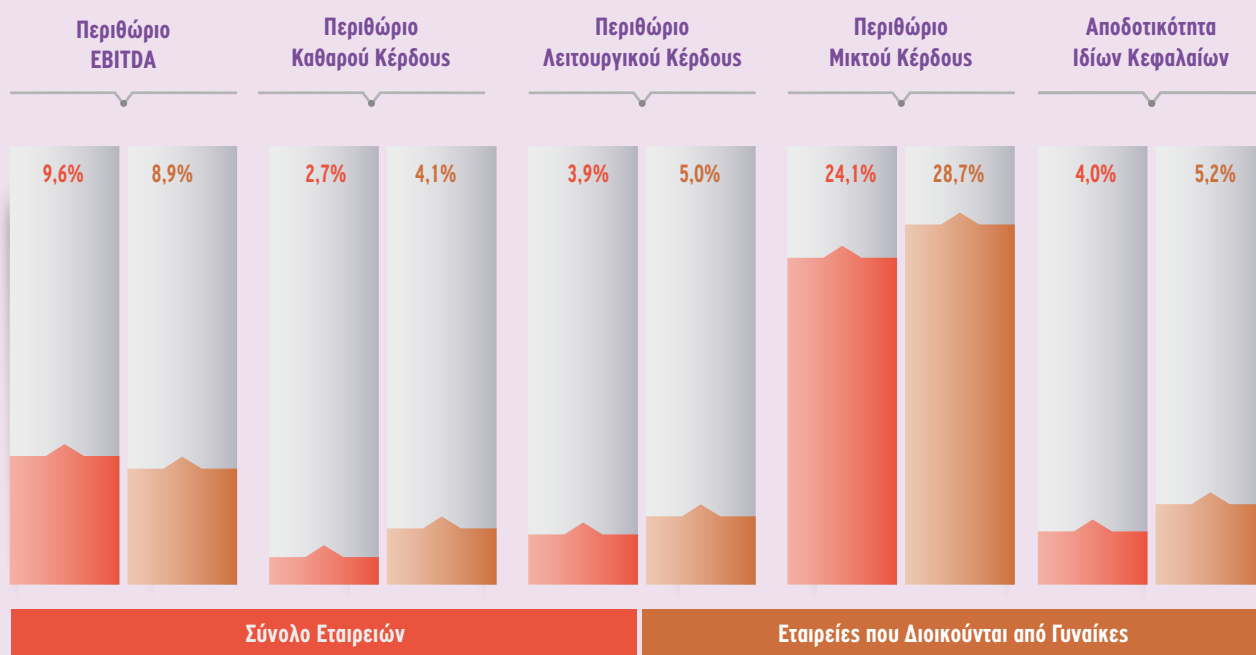
εταιρειών, διαπιστώνουμε ότι εκείνες που διοικούνται από γυναίκες πετυχαίνουν **διαχρονικά καλύτερες επιδόσεις** σε όλους τους αριθμοδείκτες κερδοφορίας όπως και στον δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων έναντι του συνόλου. Εξαιρέση αποτελεί ο δείκτης του περιθωρίου EBITDA, στον οποίο οι εν λόγω επιχειρήσεις δεν ξεπέρασαν τις επιδόσεις του συνόλου το 2020, κατόρθωσαν ωστόσο να συρρικνώσουν τη διαφορά του προηγούμενου έτους.

Από τους εξεταζόμενους δείκτες, περισσότερο υπερτερεί το περιθώριο μικτού κέρδους το 2020, το οποίο υπερέχει κατά 4,6 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του αντίστοιχου δείκτη του συνόλου των εταιρειών. Το εν λόγω έτος διαμορφώθηκε σε 28,7% για τις εταιρείες που διοικούνται από γυναίκες και σε 24,1% για το σύνολο των επιχειρήσεων.

Από τα ανωτέρω συμπεραίνεται για ένα ακόμη έτος, **ότι οι γυναίκες ως ανώτατα στελέχη των επιχειρήσεων διακρίνονται για την αποτελεσματικότητα της διοίκησής τους, αφού όπως φαίνεται, διαχειρίζονται καλύτερα τα κόστη τους.** Το περιθώριο καθαρού κέρδους διαμορφώθηκε σε 4,1% για τις εταιρείες που διευθύνονται από γυναίκες έναντι 2,7% για το σύνολο του δείγματος.

Η αποδοτικότητα των Ιδίων κεφαλαίων ανήλθε στο 5,2% έναντι 4,0% του συνόλου των εταιρειών, ενώ παράλληλα η σχέση Ξένων προς Ίδια κεφάλαια κυμάνθηκε σε αρκετά πιο ικανοποιητικά επίπεδα στις εταιρείες που διοικούνται

Δείκτες Κερδοφορίας και Αποδοτικότητας - 2020

από γυναίκες (1,44:1), εν συγκρίσει με το σύνολο του δείγματος (1,71:1). Τέλος, ο δείκτης γενικής ρευστότητας διαμορφώθηκε σε 1,45 στις επιχειρήσεις που διευθύνονται από γυναίκες, ενώ για το σύνολο των εταιρειών κινήθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα (1,16).

Εξετάζοντας **αποκλειστικά** τις εταιρείες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία τόσο για το 2020 όσο και για το **2021**, διαπιστώνονται τα παρακάτω:

- Από ένα σύνολο **4.410** εταιρειών, ποσοστό **21,0%** εξ αυτών διοικούνται από γυναίκες ή αλλιώς, **925** επιχειρήσεις.
- Συγκρίνοντας βασικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες διαπιστώνεται ότι, παρά το ασταθές οικονομικό περιβάλλον της χώρας το 2021 (εξαιτίας της πανδημίας Covid-19), για ακόμη ένα έτος οι εταιρείες που διευθύνονται από γυναίκες παρουσίασαν **καλύτερα αποτελέσματα** στους αριθμοδείκτες κερδοφορίας, εξαιρουμένου του περιθωρίου EBITDA καθώς και της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων. Σε γενικές γραμμές ωστόσο, επιβεβαιώνεται το συμπέρασμα ότι οι γυναίκες ως ανώτατα στελέχη διοικούν με αποτελεσματικότητα τις επιχειρήσεις τους ακόμη και σε περιόδους κρίσης. Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρατίθενται οι δείκτες κερδοφορίας και αποδοτικότητας των επιχειρήσεων για το 2021.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης, το γεγονός ότι **μεταξύ**

των 500 πιο κερδοφόρων επιχειρήσεων στην Ελλάδα το 2020 με βάση τα αποτελέσματα EBITDA (σχετική έκδοση ICAP CRIF: “Business Leaders in Greece”), ποσοστό **9,2%** εξ αυτών, ή αλλιώς 46 επιχειρήσεις, διευθύνονται από γυναίκες.

Οι **συνολικές πωλήσεις** των εν λόγω 46 εταιρειών διοικούμενων από γυναίκες, διαμορφώθηκαν σε **€4,33 δισ.** περίπου το **2020**, καλύπτοντας ποσοστό **5,8%** επί του συνολικού κύκλου εργασιών των 500 πιο κερδοφόρων εταιρειών. Τα **EBITDA** των επιχειρήσεων αυτών ανήλθαν σε **€689,23 εκατ.** το ίδιο έτος, ποσό που αντιστοιχεί στο 5,4% των συνολικών κερδών EBITDA των μεγαλύτερων επιχειρήσεων.

Συμπερασματικά, από την ανάλυση που προηγήθηκε, διαπιστώνεται ότι για ακόμη ένα έτος, οι επιχειρήσεις στις οποίες δραστηριοποιούνται **γυναίκες ως ανώτατα στελέχη παρουσίασαν καλύτερες επιδόσεις το 2020**, σε σχέση με το σύνολο των ελληνικών εταιρειών, τόσο σε επίπεδο δεικτών κερδοφορίας όσο και αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων.

Τέλος, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών σε ανώτατες διοικητικές θέσεις στις ελληνικές επιχειρήσεις κατέγραψε οριακή μείωση το τρέχον έτος, ύστερα από μια επταετία θετικών μεταβολών. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την υστέρηση της συμμετοχής γυναικών σε διοικητικές θέσεις συγκριτικά με τους άνδρες, καταδεικνύουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης της γυναικείας επιχειρηματικότητας και εισόδου των γυναικών σε υψηλές διοικητικές θέσεις στις επιχειρήσεις της χώρας μας.

Δείκτες Κερδοφορίας και Αποδοτικότητας - 2021

